

Èce de două ori în septemana: Joi-a și Dominec'a:
era când va pretinde importantia materiloru,
va es' de trei s'eu de patru ori în septemana.

Pretulu de prenumeratiune

pentru Austria:
pe anu întregu 8 fl. v. a.
„ d'umetate de anu 5 „ „ „
„ patriu 3 „ „ „
pentru Romania și Țările de Jos:
„ anu întregu 12 fl.
„ d'umetate de anu 6 „ „

ALBINA

Prenumeratiuni și facu la tot' dd. corespondintia
nostru, si de-adeptulu la Redactiune Stationsgasse
Nr. 1, unde sunt a se adresă si corespondintiele, ce
privescu Redactiune, administratiunea s'eu spedi-
turi; cate vor fi neapăsate, nu se vor primi: era
cele an' tute au se vor publică.

Pentru anuincia si alte comunicatiuni de interesu pri-
vatu — se raspunde cate 7 cr. de linia; repetitiile
se facu cu pretu scadutu. Pretulu timbrului cate
50 cr. pent: una data se antecipa.

PESTA, 9 dec. n. 1870.

Causele cele mari, ce preocupă spi-
retele — sunt, afora de nefericitul res-
belu din Franca, anca conflictulu cu
Russia, s'eu adeca congressulu ce este se
se tiena in Londra pentru de a complană
acelu conflictu, si — crearea imperatiiei
germane.

Resbelulu, prin lovirile sangerose
langa Paris și langa Loira, in dilele de
de 30 noemvre și de cele patru prime
dile ale lui decemvre, — este greu
a spune, deca a intratu in cutare nou
stadiu, s'eu noa' fasa. Căci deca este ade-
veratu, că francesii naintea Orleansului
fusera cutrupiti și batuti de nemti, și
că perdiendu d'ora pan' la 20 de mii de
omeni, morti, vulnerati, prinsii, trebuira
a se retrage pe partea stanga a Loirei:
tochmai atātu de putienu se pōte negă, că
nemti langa Parisu, in patru dile, despre
câte sosira pan' acuma sciri de lupte, per-
dura si ei vr'o 40 de mii de omeni și fu-
sera reu isbiti!

Vorb'a e, că batai'a ce se continua
in Franca, precum se vede, urmaresce
scopulu d'a se nemici partile un'a pre
alt'a, și pre cātu timplu natiunea franceza
va fi in stare d'a mai adună si organiza
regimente, de o invingere finale si defi-
nitiva a nemtiloru, de incheierea resbelu-
lui — nici a visă nu este iertatu.

Dar ce — pe fie care omu cu inima
nesticata trebuie se-lu d'ora afundu, sunt
discordiele de cari nici intre astfelu de
doiōse impregiurari n'a potutu se remana
scutita nefericit'a tiera. Calotrii se denun-
cia, ca canii se mananca unii pre altii cei
mai de frunte barbati ai natiunei. Cu cale
si fora cale, Gambetta atacă si vatemă de
mōrte in caracterulu loru pe Kératry,
Bourbaki, Cambriel, etc; dar nici acestia
nu-i remasera detori. Acum suspitiunea
se redica pan' si contra ginerariulu Pal-
ladine!

Acēsta nefericita patima s'eu sistema
— pōte se deē cea din urma lovitura bie-
tei Franca! Căci ea — mai multu de
cātu tōte grandioșele arme ale prussi-
loru, face imposibile aperiarea cu recer-
tulu destulu devotamentu.

Cine nu-si aduce a minte, că si la noi
aici a casa, prin blastemat'a sistema de
suspiciunari si acuzari s'a facutu — aprō-
pe imposibile lupt'a nōstra natiunale!
Cele mai mari servicia le facu inamicu-
lui cei ce subsēpa increderea si compro-
mitu solidaritatea. Cu petri ar merită
ei se fia ucisi, macar d'ar portă ei, fan-
faronii de ei, veri ce vorbe mari in gura.

Pretensiunile Russiei in privinti'a
Marei-negre — au invinsu. Ele mane
potu se se estinda cu catesare si mai de-
parte, si — totu vor invinge. De candu
Franca geme sub invasiunea vandaliloru
moderni, nici o putere nu este in puse-
tiunea si dispusetiunea, adeca n'are cura-
giulu d'a incepe resbelu cu Russia. De
noi vai de noi, si de ea vai de ea, de bia-
t'a Turcia, n'avemu se ne miramu; ni-am
spusu convingerile nōstre din capulu lo-
cului si — nici pentru unu minutu
n'am statu la indoiēla că se vor adeveri
prin fapte; ce in sa ne suprinde prin
miserabilitatea sa, este — portarea
Englitterei. Meetinguri se aduna in Lon-
dra si intre sgomotōse demustratiuni
se pronuncia pentru pace si pentru im-
plinirea cererei Russiei! — Russia a
triumfatu, Turcia si plēca capulu, ēr ma-
giarii nostri, cei mari in gura, cari pre-
dicau speditiune cruciata contra barba-
rului de nordu, — au remasu de rusine.
Conferintiile in Londra, dupa tōte ace-
stea, n'au se fia decātu o formalitate, sub

care imbecilitatea diplomatiei si popōra-
loru europene se-si ascunda golulu.

Si cu tōte acestea — ore vom scapā
de muscali numai cu rusinea? — Multi
sunt cari nu credu. —

Unu corespondinte de la fruntariile
Besarabiei in „U. Lloyd“ de mercuri
s'era, afirma dupa cele ce dice că a
vediatu cu ochii, cumcā Russia armē-
dia si contrage ostiri din respoteri spre
Oriente.

Unu altu corespondinte din Odessa,
in „P. Lloyd“ de marti s'era ni spune ver-
de, că ori vor cede diplomatiu ori nu,
Orientele totu nu scapa de resbelu; pen-
tru că Russia are trebuintia de resbelu,
si-lu cauta cu totu pretiulu; si — ma-
car cātu se se retraga poterile, ea totu
va atacă — (pe Turcia si d'ora pe Aus-
tro-Ungaria!)

Prussia este multu mai prepoante
in Apusu, decātu ca Russia se nū cau-
te a fi asemenea in Oriinte. — Eca cum
se apropia de realizare ceea ce semna-
laseramu noi de locu la inceputulu res-
belulu Franco-prussu! —

A trei'a cestiune mare — este desle-
gata si — cum se astēpta, septemana
viitōria are se fia incoronata, in sensulu
vorbalu alu cuventului.

Luni, marti si mercuri se desbatu
in parlamentulu federale alu Germaniei,
de nordu planulu combinatu in Versail-
les despre impreunarea si consolidarea
Germaniei. Cātiva putieni barbati din
opusetiune l'lu combatu ageru, a nume
ca pre unu planu alu principiloru, facutu
fora consultarea popōraloru, pre candu
impreunarea si reorganizarea Germaniei
numai esita din iniciativ'a poporului ar
fi cu cale si folositoria. Dar — ce li pasa
stepanitoriloru si mameluciloru loru de
vōcea si interesulu popōraloru! Combi-
natiunile din Versailles se primira si —
resultatulu infricosiatulu resbelu, miliar-
deloru in sudōre, si suteloru de mii in
sange — va fi: *incoronarea regelui Prus-
siei de Imperatore alu Germaniei.*

Pana si betran'a „Presse“ din Viena
suspina eschiamandu: „*intrēga acēsta
creatiune este opulu principiloru ce stau in
carc'a popōraloru!*“ — Va se dica: po-
pōrale asuda si sangeră de mōrte, ēr
domnitorii loru facu combinatiuni si im-
partu corōne, ca si mai bine se se intie-
lenēscu in spinarea loru. — Eca sōrtea
lumei, ēca destinatiunea stateloru —
dupa splicarea guverneloru si domni-
toriloru! —

Trecendu la cele interne ale nō-
stre, avemu se amintimu la acestu locu,
că cērt'a publicistica intre partite, nu
numai intre cele ale egemoniei dualistice
si ale natiuniloru, ci chiar si ale dua-
listiloru si centralistiloru intre sine —
pre di ce merge, devine totu mai apriga,
si prin acēst'a Monarchi'a totu mai s'ia-
siata, pacea si progresulu, ba chiar essis-
tinti'a colectiva a popōraloru intr'unu
statu — totu mai periclitata.

Prē firescu lucru; — cum ar potē
se incapa si se traiēscu in pace, intr'o casa,
sub o lege si carma, mai multi omeni,
mai multe familii, cari nutrescu cele
mai diferite, chiar contrarie simpatii si
gonescu totu atātu de diverginti scopuri!
Slavii, aprōpe 20 din cele 36 milliōne
de suflete ce compun Monarchi'a, scimu
că unde tindu, in catro se 'nchina, pentru
ce scopuri asuda si sacrifica dia-nōpte.

Magiarii de candu sunt, dar mai
vertosu de patru ani de candu li s'a datu
pre mana sortile popōra loru din Dacia
si Panonia, ni dovedira de ne ustura —
nu pelea, ci inim'a si sufletulu, că — ce

scopuri au, ce pricepu ei prin statu
si guvernu magurescu, prin traiulu im-
preuna si libertatea comuna!

Nemti — acetia tocmai au ca-
piatu; ei — au o limba culta pentru
ca se vorbescu turda, si se nu se mai
intielegu intre sine, cu atātu mai
putienu cele lalte natiuni. Unii — cu ve-
ri-ce pretu vreu a sustienē Austria si
ore sine — firescu ca stepani ai ei; altii cu
un-ce pretu vreu a se impreună cu
Germania lui Bismark, pentru ca sub
scutul acestuia se predomnēscu peste
popōrale Austriei. Ambele parti, ca tur-
bate se lupta pēntu absurdit'loru
planuri. „Simpatia pentru Prussia, este
tradare de diumetate; naintarea scopuri-
loru Prussiei, este completa tradare!“ —
astfelu apostrofa „Tages Presse“ din
Viena pēce colegele ei prussophile, si apoi
continua:

„A simpatia cu Prussia si totu d'o
data a face frunte contra Russiei, atātu
este de necompatibilu si chiar absurdu,
in cātu nici nu potemu intră intr'o ana-
lise a acestui punctu.“

„Cade Franca si republic'a ei sub
cutitele monarchismulu nemtiescu, —
pace de libertatea poporalaru, pace de
neindependinti'a Austriei! Austro-Ungaria
devine o satrapia prusso-muscalēscu,
pana ce mane-poimane aceste dōue po-
teri vor se se impartia in trentiele nō-
stre — fratiesce ca talharii, s'eu dusima-
nesce ca canii.“ —

Eca adeverat'a semnatura a situa-
tiunei de astadi in Austro-Ungaria! Si deca
ar mai fi trebuintia d'o dovēda d'unu es-
semplu, am cită pre „P. Lloyd“, organu
influentiatu de contele Andrassy, carele
in fruntea nrului seu de marti'a trecuta
— *glorifica republic'a!* —

Nu face nemic'a. Ungurulu pana si
facia d' acestu tristu si desperatu tablou
totu mai voiesce se se amerintiata a de-
veni — sclavulu, lacaiulu, calăulu Russiei
si nēmtiulu alu Prussiei, decātu se
imparta drepturile si folōșele si poterea
de statu cu noi si cu celelalte natiuni
apesate! — Astfelu bate Ddieu pre po-
pōra; astfelu cadu si se desfacu statele
si se surupu tronurile!

Unu scandalu parlamentariu.

La ocașiunea alegeriloru din urma pentru
diet'a Ungariei s'a intemplat unu conflictu in-
tre supremulu comite alu Baraniei Nic. Perczel
si intre deputatulu stangei extreme J. Dietrich;
in urmarea acelu conflictu, venturatu la timplu
seu si in cas'a reprezentativa, numitulu depu-
tatu, altmintrealea unulu dintre cei mai emi-
nenti juristi ai terei, printr'o espeptatiune ordena-
ria a numitulu supremu comite pre calea dia-
ristica, s'a aflatu ofensatu si calumniatu si si-a
cercatu satisfactiune la judetiulu pentru deli-
pte de presa.

Dlu supremu-comite Perczel, ca atare
este membru alu casei magnatiloru; dar pentru
membrii acestui corpu legelativu nu esiste lege
de imunitate, si astfelu dlu Dietrich niē n'a
aflatu cu cale a cere casei magnatiloru invoie-
re de persecutiune contra numitulu seu membru.

Altfelu acugetatu in sa judetiulu de pres-
sa; acesta dupa analogia, adeca fiindu că
membrii casei reprezentative se bucura de
imunitate legala, a indrumatu pre dlu Dietrich
ca se medilōcēscu in casulu concretu invoie-
re casei boeriloru la intentiunatulu procesu de
presa.

Bine. Dietrich subterne acelei nalte case
suplic'a sa; aceea esmise o comisiune pentru
opinare, si acēsta comisiune dup'o lunga tra-
ganare — sambat'a trecuta prin roportoriulu
seu contele J. Cziráky, vine cu votulu seu in
subversantea cestiune. Si ce ar scoti banulu
citoriu, cum suna acelu votu alu iustiloru

nostru boeri? Eca cum: *Dlu deputatu petent
J. Dietrich se nu se deē licint'a ceruta d'a in-
tentă procesu de presa contra supremulu co-
mite N. Perczel, ci — deca elu se sente ofensu,
se se indruma a-si cere satisfactiune pre
indatindta cale cavalesēscu.*

Va se dica: Vatematulu se se indruma
simplu la duelu!

Si apoi domni, capabili d'astfelu de scan-
dalu, se fie supremii oeritori ai sortiloru nō-
stre!? — Rusinea seclului trebuie se ne mance,
deca mai esiste astadi atare. Suntemu curiosi la
desbaterea acelu votu scandalosu in — cas'a
boeriloru.

(O fabula nedēma in „Romanulu“
de Bucuresci.) De astfelu de fabula tienemu,
trebuie se tienemu, armatori'a poveste ci ni-o
face „Romanulu“ despre — „*completulu ger-
manismu*“, ce se plange că domnesce in condu-
cere alinieloru de feru — „*dise ale Romaniei*.“

Cu ocașiunea deschiderei drumulu de
feru de la Bucuresci la Ploiesci, dlu G. Dem.
Teodorescu fece mai antaiu neplacut'a esperi-
inta, că personalulu conducatoriu pōrta uniforma
prussiana. „Dar — se trecemu cu vederea
acēst'a,“ dice dsa.

„Or'a plecarii sosescu, voiagiorii trebu-
iescu anuntiatu se se urce in vagonē. Unu Prus-
sianu s'eu Ausriacu — destulu că e Germanu
— s'aude de atunci pronunciandu câte-va cuvinte
in limb'a germana, si cei ce ilu intielegu, incepu
a se urca.“

Acestu scēnu este uniculu care pōte scōte
pe Romanii; ce n'au cunoscintia de limba nem-
tiēscu, din incurcatura in care firescu s'ar află
altfelu s'ar potē pre bine intempli, ca mens'a
maioritate de viagiorii, cari nu sciu nemtiesce,
se remana prin salele de acceptare s'eu cu bile-
tele prin posunarie.

Trenulu odata pornitu, se opresce la sta-
tiunea Buftea, unde o vōce striga „*fünf Minu-
ten*“ s'eu „*fünfzehn Minuten*“, lasandu pe lume
se subintielega că e vorb'a de timplu cātu se
face pauza. La aceeași statiune biletele sunt
inregistrate de unu subconductore germanu,
care vine si le cere de la fia-care, adresandu-se
erasi in limb'a nemtiēscu.

Ca se arētamu pana unde merge dispre-
tiulu de limb'a romana, pana la ce gradu s'a
suiu cutezanti'a insultatori'a a strainului, ra-
portāmu — cu tōta repugnantia si adanca in-
dignare ce simtimu — urmatorulu faptu, care
avū locu in vagonulu de cl. I. din trenulu de
la 15/27 Noemvre, la care furamu marturi
oculari:

„Impiegatulu, care vine se cēra a inre-
gistră biletele, se adresēza in limb'a nemtiēscu.
Unu stimabile viagioru i observa: de ce s'a
adresēza in limb'a acēst'a, adaugendu:“

— „*Se inveti romanesce!*“

— „*Tiganesce da, romanesce nu!*“ — re-
spunse prussianulu.

Acēsta „*insulta care n'are sēmenu*“, acē-
sta „*batjocura si deridere a limbei si natiuna-
litătei romane*“, pe insu pamentulu romanescu,
— susu numitulu d. reportatoriu din „Roma-
nulu“, o petrece cu — multe vorbe si lamenta-
tiuni!

Noi, in faci'a lumei si a intregi natiuni
romane dechiarāmu, pentru onōrea si demni-
tatea nōstra natiunale *trebuie se dechiarāmu is-
tori'a acēst'a de o fabula nedēma.*

Nu e cu potintia, nu ni potemu intipui,
se esiste romanu pe faci'a pamentulu, carele
la o astfelu de insulta efronta si bestiale — a
unui strainu in cas'a nōstra propria — se nu
vrē raspunde cu astfelu de pumni si palme,
pre cari efrontulu si bestialulu se nu le mai uite
pan' ar trai.

Lamentatiunile si resonementele in ast-
felu de casu, sunt — totu atâtea testimonia de
tialosia natiunale.

O natiune, si intochmai unu barbatu na-
tionalu, ce indura — in patri'a sa, pe pamen-

tulu séu mai vertosu o astfelu de insulta, — nu merita de câtu batjocura si impl'are!

Deci anca odata, repetim, istoria din „Romanulu“ de mercuri in 18 brumar'iu — nu este, nu pôte se fie, decâtu o fabula!

Din rebelulu franco-nemtiescu.

(L.) Decursulu evinimintelor rebelice in Francia de la 3 decembrie in cociá e cu totul contrariu celui de la 9 nov. pana la capetulu acestei luni. Planurilo si combinatiunile ginerarilor armatei franceze desoptasera in Francia si in toti binevoitorii ei cele mai frumoase sperantie, éra in prussi spaim'a si temerea de o catastrofa. Si cum nu, candu garnison'a Parisului prin erumperea sa din 30 nov., precum se potea ceti chiar din telegramele atotpotintelui rege din Versailles, a strabatutu printre liniile nemtiesci, a ruptu asiá-numitul „cercu de feru“, de alta parte armat'a de Loira inaintase totu mereu spre Paris încátu abiá se mai indoiá cineva despre triumfulu finale alu republicei franceze in urmarea atáturu sacrificia ce le aduse pe altariulu patriei, pentru mantuirea existintiei sale.

Tóte acele marotie sperantie aveau basa reala, si pentru aceea intréga Europa, tota lumea cu exceptiunea teutonilor prussificati, incepu a resufli mai usioru si orizontele politicu intunecosu alu Europei incepu a se insenina.

Dar — dorere, din 3 dic. in cociá, armat'a de Loira, unica sperantia a Europei si care, precum pré bine accentuá o fóia d'aici, face astadi diplomatia européna — aceea brava armata nu fú in stare a se mai apropiá de Paris, el astadi totu se mai indepartéda, încátu trebú érasu se paréséca Orleansulu, pre care-lu ocupara órdele prussessi.

Caus'a desastreloru este, cum se dá cu socótél'a, marea imprasciare a poteriloru disponibile, cari in momentulu decisiunei nu se potura iute concentrá, pentru d'a isbi si respinge poterile concentrate ale inamicului. Manevrarea admirabila de diece dile a valorosulu ginerariu Aureles de Palladine ilu scutesce pre acest'a de orice prepusu si imputare. Daca avea dinsulu comand'a preste tota armat'a de sudu, acést'a ar fi acuma pôte si la Paris; dar dinsulu a condusu numai corpulu alu 20., lasandu pre cele lalte alturu ginerari.

Bine au priceputu nemtii cá numai cu masele si cu poteri preponderante potu se invinga pe francesi, si dupa dóue septamani sub cari in lupte particulari fusera mai pretotindenia batuti, Fridrich Karl facu cum facu si se intruni cu armat'a arhiducelui de Mecklen-

burg, d' compuse o armata de 150,000 de soldati contra abiá 120,000 de recruti francesi. Armat'a lui Kératry ce dóue septamani tienú legatu pe arhiducele de Mecklenburg la Le Mans (langa ríulu Sarthe), in locu d'a impedécá intrunirea acestuia cu Fridrich Carl, séu celu putienu a-lu urmari si a se intruni cu armat'a lui Aureles de Palladine; si astfelu a compune o armata de cam 180,000 contra nemtiloru, a ramasu acolo la Le Mans, unde nimenea nu a amenintat'o.

In 3 dec. armat'a lui Aureles ataca pe prussi si se bate cu unu eroismu cum numai la francesi se pôte observá; vediendu cá nemtii sunt de dóue ori mai multi decâtu ei si nepotendu deci strabate prin liniile compuse de cei mai bine exercitati si inarmati soldati din lume, fú silita a se retrage, desi nebatuta, pana la intrurile Orleansulu. Aureles insa vediendu cá nici aci nu va poté resiste contra poteriloru preponderante, a nume nu va poté impedécá incungurarea, bombardarea si ruinarea frumosulu orasiu, a demandatu desiertarea orasiului si retragerea spre Blois, (langa ríulu Loire intre Orleans si Tours), in care cetatiua va cautá se concentredie tota poterile disponibile, încátu — precum se afirma — va poté intrémá o noua armata de preste 200,000, si apoi indata érasu va poté luá ofensiv'a.

Acést'a mesura — asiá se pare cá a fostu cea mai buna ce s'a potutu face; cáci de nu se retragea dinsulu de poterile mai mari ale nemtiloru, planulu acestora d'a nimici armat'a de Loir'a, unica sperantia a Franciei, usioru li potea succede. Asiá inse ginerariulu Aureles ca unu bunu pastoriu, pad' turm'a ce-i érá incredintata, si astfelu lasá sperantia pentru o lupta decidentoria mai tardia.

Din scriile ce aste dile sosira din Tours, aflámu, cá nemtii au avutu 15—20,000 perderi cu ocasiunea erumpirii din 30 nov. si cá Ducrot s'ar aflá anca a fora de Paris cu o armata de 100,000. Nemtii anca punu nrulu celoru morti si vulnerati ailoru — numai din dilele 30 noem. si 2 dec. aprópe la 14.000; dar este de observatu cá dilele de 3 si 4. dec. au fostu asemenea fórté sangeróse pentru nemti; datele inse despre perderile din acele dile uu s'au publicatu inca.

In resaritul, médi'a nóptea si apusulu Franciei, dilele acestea nu s'a intemplatú nici o lovire de vr'o insemnatate, numai in nordvestu, orasiulu Rouen fú ocupatu de nemti érasu, prin poterea loru mai mare; dar decidentoriu pentru acestu rosbelu nu pôte fi decâtu lupta in pregiurulu Orleansulu intre Fridrich Carl si Aureles de Palladine. —

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a casei reprezentantiloru din 7 dec.

Presiedintele Somssich deschide siedinti'a la 1 óra. Protocolulu siedintiei trecute se autentica fora nici o observare. A. Csengery substerne petitiunea reuniunei de industria din tíera in caus'a legii pentru industria. Se trece la comisiunea pentru petitiuni.

G. Szűs atrage atentiunea casei la defectulu legii pentru apararea tierii din 1868, care desi introduce milit'a generala si dice, cá acel'a care nu se supune acesteia, precum si acel'a ce ar spriginá in renitintia pe cineva, cáde sub pedépsa dar insa nu decide cá ce felu de pedépsa si dupa ce felu de procedura? si prin ce felu de autoritate publica? Dreptu accedinsulu interpeléda pe ministrulu pentru apararea tierii, daca are acest'a de cugetu a aduce in acést'a privintia unu proiectu de lege completatoriu de atinsele scaderi? — Interpelatiunea se va predá ministrulu respectivu. —

D. Irányi 'si renoesce proiectulu seu de resolutiune co-lu substernú in sesiunea trecuta a dietei, conformu caruia regimulu se fia deobligatu a pune pre mé's'a casei la finea fiacarui anu unu reportu detaiatu despre starea tierii. — Se va tipari, impartí si pune la ordinea dilei. —

E. Simonyi aduce a minte casei cá e aprópe timpul candu ablegatii pentru serbatori a datin'a a returná in cerculu familiei lorú. Delegatiunile tienu pre fiecare di siedintie, si pentru aceea cas'a reprezentativa numai a rar' ori se aduna, si prin urmare nici nu sunt sianse cá bugetulu se va resolví naintea anului-nouu. Se pôte deci usioru prevedé cá regimulu câtu mai curundu va veni dietei cu rogarea: „d'ni-panea de tóte dilele“, adeca indemnitate pentru de a continuá cu incassarea dáriloru si cu erogatele statului. Regimulu deci se se dechiare cá in generalu ce felu de proiecte de lege vre case se decida naintea de anulu nouu si a nume candu cugeta a substerne proiectulu de lege pentru indemnitate?

Ministrulu de finantie Kerkápolyi respunde indata, cá tocmai a substernutu proiectele de lege pentru prolongirea dáriloru, ele s'au si resoltitu prin comisiunea centrala si acuma stau la ordinea dilei. Proiectele de lege pentru scó'terea mai departe a dárilú indrepte anca sunt substernute si ratificate de com. financiaria. O indemnitate se va cere la totu casulu din partea delegatiunei, dar încátu va fi eu potentia numai pentru erogatiuni. Venitele se se faca legalminte pre bas'a proiectelor si votarei de lege precum s'a substernutu de dinsulu.

Referintele com. financiaria C. Szűll repórta, cá com. acést'a a primitu proiectele de lege ale ministrulu de finantie pentru prolongirea valorii legiloru in privint'a dáriloru indrepte.

Presiedintele róga sectiunile, a debate aceste proiecte de lege cu preferintia câtu mai in graba.

Finea siedintiei la 2 óre. Siedinti'a viltória se va tiené vineri la 10 óre.

Delegatiunile Austrc-Ungariei.

Siedinti'a delegatiunei unguvesci din 6 dec.

Presiedintele St. Bitto deschide siedinti'a la 4 óre si anuncia cá a primitu o epistola a ministrulu comunu de esterne, prin care cu reprezentarea ministeriului de esterne sub periodulu presinte alu delegatiuniloru se incredintéda br. B. Orzy.

Presiedintele aréta apoi cá de la presiedintele delegatiunei austriace a sositu insciintiare, cumca aceea delegatiune a votatu creditulu suplementariu de 4 milióne fl. v. a. cerutu de ministrulu rosbelu, pre anii 1868 si 1869.

N. Zichy ié cuventulu pentru a spune, cá in tóte câte se aduce naintea in reportulu delegatiunei in privint'a creditulu suplementariu pre a. 1868 si 1869, precum si inca aceea ce se amintesco despre surplusulu veniteloru de vama, pôte v dé numai considerante secundarie, cari nu dau destula dealucire despre starea causei si din cari nu se potu luá motive destulu de ponderóse pentru votarea acestei sume. Dinsulu deci e de parere ca se se abstraga de motivele ce se aduce de subcomisiune si numai din punctulu de vedere alu necesitátei se se votédie cerutele 4 milióne.

Dupa o dezbateré mai lunga, creditulu supl. de 4 milióne se votédia

De la congresulu nationalu bisericescu.

Siedinti'a a XIII. tienuta in 13/17 Oct. a. c.

Presiedulu, impartasindu binecuventarea Sa celoru de fatia, cari-lu intempina ca totu de una cu bucuria, ocupa locul indatinatu si deschide siedinti'a la 9 óre, dandu cetire

1. Protocolulu despre siedinti'a precedente, carele se autentica. Dup acést'a

2. Presiedulu presenta renunciarea in scri-su a parintelui Z. Boiu, carele multiamesco pentru onórea ce i-a datu o congresulu alagendu-lu de membru suplínitoriu in senatulu scolasticu metropolitanu.

3. Presenta suplic'a deputatulu Jo n

FOISIÓRA.

Disertatiunea dlui invetiatoriu de la scól'a capitala din Lugosiu Ferd. Chirítia, rostita in adunarea gen. a Reuniunei invetiatoriloru romani, ce a avutu locu in Oravitia, in 22, 23 si 24 aug. 1870.

Despre metódule instructiunei.

Daca recugetamu la timpul trecut, si voimu a debate si a scrutá caus'a instructiunei populare din scó'lele romane, din dieceniele expirate, vom aflá cá metódele de propunere si procedur'a in privint'a instructiunei n'au fostu desvoltate, nici nu s'a pusu mare pondu pre aceste medilóce auxiliare ale instructiunei. Caus'a cá acestea n'au fostu luate in consideratiune, au fostu si evinimintele cele tragice si pline de suferintie, prin cari au trecut scó'lele populare romane si invetiamentulu publicu dintr'ensele. Asia dara fiindu metódele de propunere in dieceniele expirate anca nedesvoltate, nici progresulu instructiunei n'a potutu fi indetultoriu; cu tóte cá nici in timpul presinte nu e tocmai brilliantu, nu e precum ar pretinde spíritulu timpulu modernu, care e seclulu cultúrei si a civilizatiunei tuturoru popóraloru; dar totusi daca vom pune in comparatiune instructiunea din timpul presinte cu cea din dieceniele expirate, apoi vom aflá cá existe intre ele mare contrastu. E unu adevéru necontestabilu cá prementionatele eviniminte au adusu scó'lele populare romane in mare desordine si calamitate, spre detrimentulu popóralu romanu. Din acestu motivu ponderosu purcediendu, se urmámu celoru mai celebri pedagogi germani, cari nu numai cu diecenie nainte de noi, ci chiar cu seculi intregi s'au ingrigitu a aduce

poporulu loru mari sacrificie pre terenulu scó'leloru numai prin metódele cele bune si practice, si prin dexteritatea si tactic'a loru in modulu si form'a de propunere, a caroru succesu si rezultatu imbucuratoriulu s'au manifestatu prin avantajulu celu grandiosu alu cultúrei si alu civilizatiunei lorú; pre candu noi suntemu postpusi si descoconsiderati anca si astadi in secululu renascerei, fiindu priviti de ómenii intunereculu. Din cele espuse se vede, cá natiunile cari astadi se numescu culte in Europa, au pusu mare pondu pre instructiune; si cu câtu barbarii lorú de specialitate s'au convinsu mai tare de necesitatea unoru metóde bune, pentru de a avé instructiunea basa buna si solida, cu atát'a ei s'au interesatu mai multu de a aflá principia si de a staveri regule, dupa cari acést'a operatiune momentósa se se pôta efeitú câtu mai securu si câtu mai corespundentoriu. La inceputu principiale si regulele instructiunei s'au aflatu prin esperintia. Si pre câtu barbarii de specialitate au cercetatú si a strabatutu mai afundu in sistem'a de regule pentru instructiune, pre atát'a au si aretatu mai mare si mai imbucuratoriulu rezultatu, adeca progresu in cultur'a popóralu. Principiale si regulele strase astufeliu din esperintia, s'au pusu in urma intr'o ordine formalu, si astufeliu s'a creatu tactic'a instructiunei, carea cu unu cuventu se numesco „Metódu.“ — Metódule asia dara cuprinde in sine regulele acelea, cari punu pre invetiatoriu in stare de a instrú. Instruarii insa i premerge exercitiulu. Asiá dara metódule se subimparte in exercitare si in instrúare; ér obiectulu, in care are invetiatoriu se instrúeze este materi'a de invetiatura. La unele obiecte sunt amendóue de cerintia, d. e. exercitiulu cetirei si instructiunea cetirei; exercitiulu limbei si instructiunea limbei. Renumitulu pedagogu germanu Hermann dice, cá in religiune si in

sciintiele naturale se instrúeze, ér in scriere, desennu si cantare se exercitéza elevulu. Aceste din urma fiindu cá sunt de asta natura, se numescu cu predilectiune dexteritati mechanic.

Este unu preceptu didacticu cá sistem'a, dupa care e a se propune o invetiatura e conditiunata de scopulu ce i se prefige, — si deci instructiunea urméza dupa regule scó'se din insasi natur'a obiectulu de propusu aflate parte prin esperintia, parte prin combinatiune. Sciintia, care tractéza despre bas'a si regul'a, dupa care e a se instrú, se numesco „didactica.“ Invetiatoriuulu dara, carele voiesce in strictu intielesulu cuventulu a se fali cu numele invetiatoriu, trebuie se cunosca prescriésele didactice, si se le scia aplica la instructiune.

Din cele premise potemu acum conchide cá inceputulu instructiunei e bas'a fitóriei invetiature, si acést'a are se se fca pre bas'a unei instructiuni, carea cu atátu mai mare progresu va aduce si mai fructificatória va fi cu câtu invetiatoriuulu celu desteru va scí mai bine aplicá la instructiune principiale si regulele speciale, didactice. Pentru acea, dupa ce acum cele premise la inceputu sunt deplinu aretate, trecu la meritulu obiectulu ca se chiarificu si se aretu cá inaintarea cultúrei spirituale e basata pre instructiunea intuitiva.

Cultur'a mintii se baséza pre chiaritatea si multimea ideiloru ce se formédia in spíritu in urm'a impressiuniloru din afóra. E invederatu deci, cá pentru de a promová cultur'a mintii elevulu, acést'a anca de la inceputu trebuie dedatu se observe cu mare acuratétia totu ce i vine naintea; cáci numai astufeliu se potu formá in spíritulu lui idei chiare. E unu faptu constatatu, cá ideile ce s'au produsu o data in spíritu, fiindu chiare, nu se pierdu, ci numai se intuneca, si sub anumite cercustari éra se ívescu, éra se reproducu; fenomenulu

acést'a provine din o deosebita facultate a spíritulu de a conservá si reproducu ideile; si facultatea aceea o numimu „memoria“, adeca tienerea a minte.

Din cele premise se vede dara, cá numai prin instructiunea intuitiva, adeca observatória cu luare a minte, se desvólta in elevu ideile produse prin impressiunile esterne, — se desvólta memoria si totu odata — fantasi'a, cugetarea si judecat'a. Aceste din urma, luate intr'un'a se dicu intielegintia; si reducendu-se la o facultate deosebita a mintii, se numesco fecutate intielesuala. Insemnatatea intielegintiei e mai pre susu de tóte, cáci intielegintia este aceea potere, fora de care omulu nu este omu. Dar pre câtu e ea de momentósa, cu atát'a mai lungu timpu se cere pentru desvoltarea ei, si este de lipsa a dá elevulu câtu mai multe ocasiuni de a intú si a asemená lucruri si intemplari, pentru ca in spíritulu lui se se forme die notiuni esacte, cari sunt bas'a euge tarii si a judecatii, si prin urmare si a intielegintiei. Intielegintia in desvoltarea ei cea mai inalta se numesco ratiune. Omulu se dice a fi cu ratiune candu e in stare a-si dá séma despre ceea ce scie si despre ceea ce face. Deci candu judecat'a séu ratiunea omulu se reduce simplu numai la constatarea adevéruulu, adeca la fiint'a adevérata a lucrulu si intempariloru in noi si afóra de noi, atunci judecat'a séu ratiunea se numesco teoretica; éra candu omulu prin judecat'a séu ratiunea sa distinge între dreptu, între cuvintiosu si necuvintiosu, între bine si rau, in fine între frumosu si uritu, cu scopu de a adoptá unulu séu altulu din aceste contraste, — judecat'a séu ratiunea se numesco practica. Judecat'a séu ratiunea prin practica in ceea ce privesce frumosulu se numesco gustu esteticu; ér încátu privesce binele se numesco consciintia.

Popoviciu, protopopu, carele se rōga, ca in loculu seu se se face alegere noua la senatulu episcopescu, pentru cā din caus'a rudeniei de aprōpe, in care sta cu deputatulu Jacobu Popoviciu, alesu in senatulu stronsu bisericescu, nu pōte avē locu in consistoriu.

Deputatulu *Vincentiu Babesiu* amintese, cā deputatulu *Joanu Popoviciu* a renunțiatu de la oficiulu de membru alu senatului episcopescu metropolitanu, si-a motivatu in sa rununciarea, ēra a parintelui *Zachari'a Boiu* nu e motivata, deci propune ca acea renunțiere se nu se primēca.

Propunerea acēst'a e spriginita de deputatulu *Sigismundu Borlea*, *Nicolau Gaetanu* si de *Alexandru Mocioni*. Contr'a propunerii vorbescu deputatii *Nicolau Pope'a* si *Lazaru Ionescu*.

Punendu-se la votu propunerea lui *Babesiu* se primece, ēra in loculu deputatului *Ioan Popoviciu* alesu in senatulu episcopescu, constatata fiindu rudeni'a densului cu dep. *Jacobu Popoviciu* se decide a se face alegere noua.

4. Deputatulu *Juan Lengeru* preda presiidiului mai multe plansori asupra protopresbiterului *Joanne Seimanu*. Numitul deputatu se rōga, ca de ōreca plansorile prezentate cuprindu obiecte speciale, intemplate in cāte o comuna din protopopiatulu *Ciacovii*, se-i fia ertata a espune starea generala a acelu protopopiatu. Prin aceste espuneri, crōde vorbitoriulu cā va usurā de judecarea plansorilor prezentate, atātu pentu comisiunea, carii se voru dā actōle spre referire, cātu si pentru maritul congressu; mai departe se va vedē lamurita si cestiunea, cā incātu merita numitulu protopresbiteru a finculpatu si incātu nu.

Presidiulu dechiara, cā dreptulu d'a predā asemeni acte, se cuvine mai vertosu presiidiului; si asia luandu presiidiulu cuventulu, continua, spunendu, cā in contr'a parintelui protopopu *Joan Seimanu* au intratu mai multe plansori si anume: a) din partea a doi locuitori din comun'a *Macedoni'a*, cari se plangu, ca parintele protopopu nu impreuna visitarea scōlei cu revisiunea socotelor bisericee, ci le face separatu si apoi ie de fiecare visita cāte 5 fl., pecāndu venitul bisericee pe anu nu se urca la acea suma; b) mai multi locuitori din *Obadu* se plangu, cā scōla li este fōrte rea, fiindcā investiatoriulu nu se'ngrigese de nimic, si nu lucra nimic'a, si totusi la revisiune se facu cele mai splendide protocōle dōspre rezultatulu esamenelor; c) Doi epitropi din *Petromanu* se plangu, cā protopopulu numitu afara de tacs'a in bani mai cere a i se dā mēsa splen-

dida, candu tiene cāte o revisiune, ei alatura dōspre acēst'a si dovedi; d) doi locuitori din *Cebza* se plangu totu pentru asemenea abusuri; e) Mai multi preoti din acelasu protopopiatu se plangu dōspre neregularitatea administratiunei si dōspre necuvințiosa purtare a numitulu protopopu.

Tōte actele se dau comisiunei petitiōnariē. —

5. Deputatulu *Ioane Lengeru* face urmatori'a propunere:

„Luandu in consideratiune, cā felulu retualulu bisericescu in nici o comuna nu este uniformu, ci cā intr'o comuna se esecutēza mai cu pompa, decatu in cealalta,

Luandu in consideratiune, cā si acestu momentu este cal ficatu de a scadē vēdi'a preotimei in acele comune unde se esecutēza cu mai pucina pompa:

Subscribulu rōga pre inaltulu presiidiu de a asterne acēsta propunere sinodului ei iscopescu spre regulare.“

P. Episcopu *Ioanu Popasu*, e de parere, cā de ōre ce nu se aduce nici unu casu specialu spre spriginirea acestei propunerii, aceea se nu se primēca.

Dep. *Ioanu Branu* de *Lemeni* iuca e de acēst'a parere.

Presidiulu face observarea cā preotii sunt obligati toti a seversu servitiile dumnediesci dupa „liturgiconu“, care fiindu o norma generala, nu se mai potu dā instructiuni speciale. In urma punendu se la votu propunerea se reēpta. —

6. Deputatulu *Ioanu Lengeru* propune:

„Luandu in consideratiune ca portulu preotimei in reverenda este o impregiurare, menita de a sterni respectu in inimile crestiniilor; luandu in consideratiune, cā felulu de ocupatiune a preotimei nōstre, precum si starea materiala a dei sei nu-i concedu a considerā prescrierea bisericesca de a se portā totu dōun'a in reverenda, asiā, ca se nu vateme demnitatea bisericee si chiar a individualitatēi sele ca preotu: subscribulu rōga pre inaltulu sinodu episcopescu a regulā portulu reverendiilor, asiā ca preotimea, numai candu este in servitiu, se fia indetorata a se infatiasā in reverende, ēra la din contra sa-i fia concesu a se purtā civilu.“

Dep. *Branu de Lemeni* e de parere cā de ōre ce propunerea acēst'a invōlva o cestiune de disciplina, congressulu se nu o ie in pertractare si se se trōca la ordinea dilei.

Dep. *Elia Macelariu* sustiene cā, dēca preotimea nōstra ar fi intr'o stare materiala

mai favorabila, in adevēru ar fi de doritu cā preotii se umble totu in reverendi; in sa din consideratiunea starei actualē in care se afla preotimea nōstra, e pentru propunere.

Deputatulu *Vincentiu Babesiu*, asemenea e pentru propunere, desū nu-i place cā se aduce aci de o data, fora pregatirea congressului. Elu dice: „Nu reverend'a e, ce dā vēdiā clerului, ci portarea dēma, moral'a curata, invetiatur'a cea buna; acestea dau vēdiā reverendei, ēr unde acelea lipsescu, reverend'a reu le compensēdiā! —

Presidiulu arēta cā venindu in Transilvania a fostu din mai multe pārti provocatu de a starui, ca preotimea se se pōte imbracata mai cuvințiosu, si prin sfaturi cu graiulu si in scrisu, i-a succesu a face in privinti'a acēst'a atāt'a, incātu astadi prē pucini sunt intre preoti cari la infatiasari oficiōse si in oficiu preste totu se nu amble in reverendi. Arēta mai departe cā ordinatiunile esmise in privinti'a acēst'a nu indetorēza pe preoti a merge si la lucru in reverendi.

Dep. *Georgiu Ioanovicu* partinesce propunerea deputatului *Branu de Lemeni* a se trōca la ordinea dilei, cēa ce se si intempla.

7. Deputatulu *Jacobu Popoviciu* face urmatori'a propunere:

„Considerandu, cā spre mare dauna a bisericee nōstre, unitii, in contr'a legilor sustator'e a patriei din anulu 1848, au ocupatu mai multe sessiuni, biserice si scōle de la biserice nōstra, i-mi iēu libertate a face urmatori'a propunere de conclusu:

1. Se binevōiesca maritul congressu a decide, a recomandā sinōdelor eparchiale, ca componendu o consignatiune dōspre tōte realitatile ocupate de uniti de la biserice nōstra, se substērna acēst'a consignatiune celui mai dōapropu congressu nationalu bisericescu, carele apoi se medilocēca la inaltele locuri a recastigā aceste realitati ale bisericee nōstre,

2. Pentru evitarea pericolulu de a potē si mai departe strainii se ocupe bunurile bisericee nōstre, se medilocēca maritul congressu, ca tōt: realitatile bisericee nōstre se se prescrie in cartea funduara ca realitati bisericesci, ēra nu parochiale.“

In privinti'a acestei propunerii se decide cā se va pune la timpulu seu la ordinea dilei.

8. Dep. *Vas. Popoviciu* face in scrisu o propunere pentru infiintarea unui fondu investiatorescu. — Se indruma la comisiunea pentru regularea parochielor spre referata, fiindu cā acēsta comisiune nu mai are alte insarcinari.

9. Deputatulu *Georgiu Pop'a* da cetire

referatului comisiunei scolastice constatoriu din 80 §§.

Presidiulu dupa cetirea acestui referatu pune intrebarea: dēca acestu referatu e se se iā acum sēu alta data in desbatere?

Deputatulu *Vincentiu Babesiu* e pentru de a se pune acum la ordinea dilei.

Presidiulu asemenea sustiene a se luā acum inaintē operatulu acēst'a, si dechiarandu-se congressulu in directiunea acēst'a se deschide desbatere generale a supr'a acestui operatu.

Referintele *Georgiu Pop'a* raportēza cā operatulu ce s'a fostu elaboratu la congressulu din 1868 si care s'a transpusu comisiunei, acēst'a neaflandu-lu corespundictoriu impregiurariilor de astadi, ce s'au modificatu prin legea de instructiune publica facuta in diet'a tierēi la anulu 1868, nu l'a potutu luā de basa pentru desbaterile sale, ci comisiunea a trebuitu se faca nou operatu, Adauge mai departe cā comisiunea la elaborarea acestui operatu a fostu ca si consrinsa prin relatiunile esterne create prin legislatiunea tierēi. In cātu pentru cuprinsulu operatului, acēl'a se estinde numai a supr'a partēi administrative a scōloru — remanendu a se face instructiunile in sinōdele eparchiale. —

Deputatulu *Vincentiu Babesiu*, recunōsce necesitatea si e de parere cā in acestu operatu facendu-se unele mici modificari, se se primēca fora desbatere speciala; nu ar voi in sa se se introduca de aci ca lege, ci se se recomende numai ca instructiune pentru sinōdele eparchiale si dupa ce se va desbate acolo se se pertracteze definitivu in congressulu celu mai de aprōpe.

Deputatulu *Elia Macelariu* e de parere cā de ōre-ce lipsescu acum timpulu de a se luā in desbatere, operatulu comisiunei se se primēca en bloc ca lege pro isoria pentru intrōg'a metropolia.

Deputatulu *Georgiu Ioanovicu* face observarea, cā dēca acestu operatu s'ar primi si ca lege provisoria, trebui-va se se substērna regimului spre intarire; in celelalte e de parērea deputatului *V. Babesiu*.

Deputatulu *Nicolau Gaetanu*, in ca partinesce propunerea acēst'a.

Parintele eppu *Ioanu Popasu* face observarea, cā nu se pōte impune consistōriilor dō a pune in lucrare acestu operatu, de ōre ce elu contine lucruri cari depindu in parte si de la comun'a autonoma.

Deputatulu *Vincentiu Babesiu* i-si formulēza propunerea in modulu urmatoriu: „Congressulu avendu in vedere restringerile ce i le im-

Devoltarea acestor'a este de cea mai mare importantia, pentru cā prin gustu este de a se regulā fantasi'a ca se scōta producte estetice; ēr prin consciintia este de a se indreptā vointi'a elevului spre fapte bune, spre fapte morali. Trebuie in sa se observam cā pentru ca se pōta fi obiectele si lucrurile bine intuite, investiatoriulu se grigiesca ca atentiunea elevului se fia in cordata, si se cere ca de odata se influintēze numai unu obiectu; cāci impresiunandu-lu in acela-si timpu mai multe, nu-si pōte face idei chiare dōspre acelea, si atunci sēu lu aducu in confusiune, sēu distragendu-i atentiunea in mai multe parti, nu pōte veni la o pricepere si intielegere acurata a nici unui lucru. Din cele espuse se pōte intielege deci, cā investiatoriulu pentru de a face pre elevi se pōtēca lucrulu ce-lu propune, trebuie se-lu face a fi cu atentiune asupra acelu'a; si pentru acēst'a se cere ca elevulu se nu se imbuldiēca cu mai multe lucruri de odata. „Sengura acēsta pasire apta de a face pre elevu, ca se fia cu adevērata atentiune, si prin aceea se pōtēca si intielegā investiamentulu. De aci principiulu pedagogu didacticu: *Investiatoriulu avendu de a invetiā pre elevu, se-lu duca de la ce i este cunoscutu la necunoscutu.*“ In privinti'a intuițiunei, carea precum se pōte vedē, este de cea mai mare insemnatate pentru cultur'a mintii scolariului, avemu se ni insemnāmu urmatoriile: Fiecare obiectu, fiecare lucru ce se aduce spre intuire, naintea scolariului se se descompuna si se se analizē in partile constitutive, si acelea se i se arete un'a dupa alt'a in rondulu celu mai frescu. Trecerea de la o parte la alt'a, se urmedie incetu, pentru ca scolariulu se aiba timpulu de ajunsu d'a observā deosebirea. Acēsta procedura se chiama „analisa“. In fine este dā a se lasā elevulu se vina de la parti, de la simplu, de la elemente

ēr la intregu, la compus. Procedur'a acēst'a din urma, ce este opusa analizei, se numesce „sintesa“. E invederatu, cā urmandu-se intuirea unui obiectu sēu nnei lucrari pre ambe caile acestea, e imposibilu a nu se produce in spirit'u cea mai chiara idea dōspre acelu obiectu sēu dōspre acea lucrare; dupa fiecare observare in sa, dupa care a trebuitu se se produca o idea in spirit'u, urmēza a se spune in data si numele obiectului sēu a lucrarii, sēu alu insusirei ce s'a observatu; pentru ca cu ide'a formata se se impune de la inceputu si numele corespundictoriu.

Explicarea verbala ce investiatoriulu pre langa intuițiune o dā elevulu, se numesce „investiamentu intuitivu“. Renumitulu pedagogu germanu *Niemayer* in opulu seu „Grundsätze der Erziehung und des Unterrichts“ dice: „*Investiamentulu intuitivu are se fia bas'a si inceputulu a totu investiamentului. Intru inceputu investiamentulu intuitivu are se constēe fresce mai multu din avertari decātu din explicari; cu cātu in sa trece mai multu timpu la medilocu, si prin urmare, cu cātu elevulu pre bas'a intuitiunei si-a cascigatu mai mare suma de cuvinte intielese, cu atātu si explicarea investiatoriului are din ce in ce mai multu locu si mai mare insemnatate in investiamentu. Explicarea verbala, dāca e la timpulu seu, si dāca e intielesā de elevu, devine a avē pentru cultur'a mintii lui aceea-si insemnatate ca si intuitiunea; cāci cāte cuvinte rostite de investiatoriu, si intielese de elevu, atātāa idei corespundictōrie se producu in spiritulu acēstui'a.* Investiatoriulu are asia dāra a ingriji nainte de tōte ca elevulu se intielegā bine ceea ce-i spune, ma se dica, se unēsca cu fiecare cuventu si cu fiecare dicere intielesulu corespundictoriu. Prin acēst'a se deprinde elevulu fresce, de a vorbi si a-si insuei cu intielesu; — si prin intreprin-

derea de a vorbi dupa cum vorbesce investiatoriulu, scolariulu invētia totodata si formele si legile limbei, fora ca acelea se fia scōse din vorbire si se tractēdie in deosebi precum sunt espuse in gramatica. Cu studiulu gramaticee este de a se ocupā elevulu numai dupa ce are in posesiune materialulu si formele limbei sale materne, si dupa ce intieleginti'a lui e de ajunsu desvoltata pentru cā se pōta intielege definitiunile si regulele deduse din acelea. Acēst'a este de a se intielege si dōspre tōte celelalte sciintie, cari au a se desvoltā cu timpulu din investiamentulu intuitivu, in toamai casi ramurile unui arboru din trunchiulu lui. Intr'aceea, pana ce elevulu vine in stare de a se potē ocupā cu sciintiele, e de doritu ca pre langa investiamentulu intuitivu se se deprinda cu atātu mai vertosu in cetire si scriere, pentru ca se se pōta folosi cātu mai timpuriu de limb'a scrisa, prin carea, precum e sciutu, se pōte dā investiamentulu din ce in ce mai mare estindere. Ce privesce in deosebi formarea memoriei scolariului, aceea se incepe cu cele d'anta'u idei, cari cum se producu in spirit'u, asiā se si asociēdiā unele cu altele, si astfelu se tienu unele de altele, si se conserva in minte. In cātu pentru fantasi'a scolariului avemu se observam, cā aceea se arēta in data ce ideilo cascigate prin intuitiune, reproducendu-se mai de multe ori, devinu mai libere in miscarea lor, si prin urmare potu formā combinatiuni nōue intre sine. In fine cu privire la desvoltarea intielegintēi elevului avemu se observam, cā pentru de a o inaintā aceea, investiatoriulu se-lu puna pre scolariu, ca dupa ce a observatu unu lucru ōre care, se spuna mai multe lucruri ce sēmēna intru ceva cu acēl'a, si totodata se enumere si insusirile particulari, prin cari lucrurile asemenate se deosebescu unele de altele. Esercitiulu acēst'a, precum e

invederatu, este menitu de a face ca spiritulu scolariului din ideile sensuali ce s'au produsu in elu in uru'a intuitiunei, se pōta cu atātu mai usioru formā, se pōta estrage idei comune sēu notiuni, cari sunt fiituti'a intielegintēi, si prin a carorū reprezentare in spirit'u se producu in urma cugetarea si judecat'a.

E invederatu dāra, cā inceputulu instructiunei are se se face pre bas'a metodului elementariu, care e intuitiunea; cāci fora de a-si formā scolarii ideī chiare dupa cum se cuvine, prin intuitiune, si apoi fora a aseptā ca din ideile sensuali se se formēdie notiuni, cuvintele invetiāte numai asia de rostu, remanu vorbe gōle si fora de nici unu intielesu. Si acēst'a e unu abusu formalu in propunere si o povara pentru scolari. De aci apoi provine aceea ce cunoscutulu nostru pedagogu *Popescu* dice: cā unii fiindu instruat astfelu, si voindu a judecā dōspre unu lucru dōspre care neavandu notiuni esacte, nici sciindu care e continutul sēu cuprinsulu acelei notuni, dar totusi nimeresce adevēru, astfelu de ōmni se numescu *naivi*; altulu ēra combina notiuni numai dupa imaginatiunea sa fora privire la realitate, acēl'a se dice *fantastu* si in casulu celu mai estremu *smintitu*; celu ce judeca dōspre lucruri cu putiuna atentiune la fiinti'a lorū interna se numesce *superficiatu*.“

Asia dāra din tōte cele espuse se vede, cātu o de productiva si ce efektu eficace are instructiunea, carea de la inceputu si are de basa metodulu instructiunei; si din contra cātu e de daunōsa si de impēdicatoriu intru promovarea desvoltariēi spirituale a pruncului, o procedere, de dupa care scolariulu se instrūēza fora intuitiune. —

pune în acestu obiectu legea tiei si în angustulu cadru alu acestora restrîngerî considerandu proiectulu propusu de comisiune de unicu posibilu, ca pre atare din indemnulu necesitatei pré urgente 'lu primesce spre a-lu recomendá sínódeloru eparchiale, ca se-lu introduca conformu impregiariloru din fia-care eparchia; éra votarea unei legi definitive în acésta materia o reserva pentru impregiarî mai favorabile.“ —

Dandu-se cuventulu din urma referinteli, acest'a sustiene cã ar fi bine ca proiectulu se nu se mai îndrepte de la unu sinodu la altulu, ci se se puna provisoriu în lucrare. Presidiulu face urmatórea propunere: „Congresulu primesce provisoriu proiectulu comisionalu despre unu regulamentu în privint'a regularei investimentului si 'lu recomendá sínódeloru eparchiali spre a-lu pune în lucrare si a referá apoi congresulu despre vitalitatea acestui proiectu.“

Punendu-se la votu mai antaiu propunerea deputatului. Vincentiu Babesiu, aceea remane în minoritate. Apoi se pune la votu propunerea preaidiului, carea se primesce. —

Dupa acestea se primesce proiectulu comisiunii fara desbatere speciale, facendu-se numai câte-ve îndreptari la obsertionile deputatului Babesiu.

(Va urmá.)

Lipova, în Banatu 26/14 nov. *)

În preit'u fôia „Albina“, nr. 98 a aparut sub signatur'a „mai multi Lipoveni“ — unu articulu mistificatoriu, si seducatoriu. Civili Lipoveni toti pana la unulu sunt în contra reductiunii parochiale, — fiindu cã preotii existenti nu corespundu oficiului lorú amesuratu chiamarii lorú si dupa cerintele spiritului timpului de acum; de la densii nu vei audí vre una

*) Amiculu nostru, dlu G. Cojocariu ni tramise spre publicare, sub alu seu nume, o replica la corespundint'a din nrulu 98 alu Albinei, în caus'a de reducere a parochiei a cinc'a, devenite vacante în Lipova. Replica dsale érá de adreptulu scrisa la adres'a dloru preuti din Lipova, manecandu din presupunerea, cã corespundint'a nóstra este opulu acelorú dni preuti. Astfelu replic'a culminá în invective nesdravene contra dloru preuti. Emotiunea dlui Cojocariu a trebuitu se fia fôrta mare.

Noi pré stimámu pre dlu Cojocariu, de câtu se i vreamu denegá simplu publicarea repliciei sale; dar tocmái pentru cã-lu stimámu, nu poteamu permite, se isbésca cu atât'a necrutiere în persóne nevinovate! Dni preuti din Lipova — nu ni aducemu a minte se ni fia tramisu vre odata vr'unu articulu pentru fôia nóstra; nici nu stámu în vr'o relatiune cu ei! Barbatu civilu demni si deplinu desinteresatu ni-au tramisu reportulu din nrulu 98, si — cumca în fondu acelu reportu n'a fostu falsu, dovedesce chiar replic'a dlui Cojocariu.

Cã ginerele amicului nostru este onorabilu si nu se dimita la coruptiuni si amagiri, — ar fi trebuitu tocmái se convinga pre dlu Cojocariu, cã corespundintele nostru, candu a vorbitu de egoisti si incercatori de coruptiuni, n'a potutu nici se cugeta la unu omu de probitate si soliditate. Ér cumcã inca si mai altii 'si ascutu dintii pentru acea parochia, dlu Cojocariu curendu se va convinge.

De aceea — stergendu noi injuriile cele mari si nejustificabili ce se îndrepta-se-ra contra dloru preuti, publicámu aci argumentele, si le publicámu pentru ca se spunemu, cã acelea, dupa a nóstra convingere, sunt — fôrte gresite. Patim'a, ce e dreptu, de multe ori face cã omulu se nu reconósca dreptatea si adevérulu; ea adesea orbesce si nefericesce pre invidii si chiar pre popóra întregi; însã — dóra va ferí Ddieu, se nu ne cuprinda pre toti patim'a; cáci atunci am dá curendu lumci, si a nume contrariloru noári — celu mai eclatante documentu cã nu suntemu capabili d'ane ocrotí noi insine pre noi, ci cã avemu trebuintia de tirani, si anca de tirani straini.

Cestiunea de reducere a parochieloru, în fôia nóstra a fostu destulu desbatuta. Congresulu a primitu întrú tóte chiar punctele nóstre de vedere, si noi suntemu si remanemu consecinti acelora. Atât'a cu cugetu curatu potemu incredintia, cã splicarea ce o dá amiculu nostru, dlu Cojocariu, statutulu org. si dispusetiuniloru congresuali în caus'a reductiunii numerului preutiloru — n'am poté-o acceptá nici o data.“ —

Redactiunea.

vorbire funebrala, nici eclesiastica cu atât'a ma putienu vre una vorbire sociala. Predic'a lorú este, a sfatulu pe poporeni se slujiesca, mult stelpi, multe Evangeliu, multe liturgii; se tiena multe spovedanii, molitve si alte-cari ceremonii.

Se dice în articulu, cã sub ierarch'ia serbésca ar fi fostu în principiu reducerea spusa fiindu cã 5 preoti în Lipova sunt pré multi si nu potú traí. — Ce fictiune! Reductiunea în Lipova nici candu nu au existatu; preotii Lipovei nici candu seraci nu au fostu, nici cei de presentu nu sunt seraci, ce cu nalla voce potú afirmá. Preotii nostri sunt cei mai avuti dintre preotii din juru, — au bunuri nemiscátórie, au bucate în abundantia, parale gat'a; pruncii si pruncele lorú cu avere preveduti; viét'a lorú este asigurata. — Poftimu!

Se amintesce în acelu articulu cã — „nici nu s'au imormentatu bine preotulu repositu si precum se sente, s'au începutu agitarile si corumperile pînre poporu, din partea unor clerici.“ Dar în Lipova nu sunt mai multi clerici de unulu, carele este cu multu mai onestu, de câtu se se póta dejosi a corumpe ori a seduce pe cineva; este acél'a aplicatu în functiune publica, si are essistenti'a sa; — d'alta parte si poporulu din Lipova cu multu mai espertu este de câtu se se lasa coruptu séu amagitu de cineva, — Lipovanulu cunosce bine pe inaintatorii sei, cari-lu conducú la cultura si la crestinatate adevérata.

La dicerea cã — inzedaru se opunea Consistoriulu, cáci cei amagiti, de dupa informatiunea capetata de la cei interesati, amerintiau pana si cu unirea, — trebus se replicu, cã cu multu mai resolutu si pundinte este poporulu romanu din Lipova de câtu se pronuncie asia amerintiaru; poporulu Lipovanu „tace si face“, precum a facutu si cu protopopulu Tabacovits, cã l'a respinsu de la Biserica si nu l'a primitu în sinulu seu; asiá ar face si cu preotii cari nu se mai satura.

Prin reducerea parochiei vacante, preoti actuali vréu pe sine se se inavutiésca ér pe poporu se-lu impinga la decadintia. (Acestu pronunciatu are mare lipsa d'a fi splicatu! De altmintrelea — se tenemu bine minte: dlu Cajocariu prin nuoulu preutu tinde a salvá poporulu lipovanu de decaedere si — vorbesce ca unulu ce este convinsu cã astfoliu ilu va salvá. Dar socotitu-s'a óre amiculu nostru, cã totu acest'a a fostu argumentulu tuturorú despotiloru pentru carele au calcatu ci legile în piciora?! Red.)

Congresulu a decisu, cã numai acolo se se face reductiune unde poporulu nu va fi în stare de a dá preotulu subsistint'a cuvenita, — dara unde poporulu vre preotu, unde nrulu sufleteloru este de ajunsu si comun'a póte solvi pe preotu omenesce, — acolo poporulu nu se va restringe în dreptulu seu, ci amesuratu Statutulu Org. parochia se va prevedé cu parochu aptu 'si cualificatu, ca se póta conduce pe poporu dupa cum cere spiritulu timpului, — avendu parochulu nu numai ca popa ci si ca omu se pórté crucea nationale.

Articululu mentionatu provóca pe Venerabilu consistoriu, „se nu se lasa a fi sedusu séu intimidatu de nesce individi corupti de egoismulu lorú.“ V. consistoriu amesuratu Statutulu org. va întrebá pe întregu sinodulu parochialu si dupa ascultarea sinodului, nu a câtiva clefetiuri, va pasi conformu vointiei poporului si cerintei circumstantiloru, în consonantia cu buna starea si infrumsetierea Bisericei. —

Georg. Cajocariu.

Provocare.

Neavendu institutulu alumnealu sperantia în anulu curinte scolasticu 1870/71 de contribuii spriginitórie din caus'a recóltei rele, sunt rogati DD. membrii fundatori cari au remasu în restantia cu ofertele sale pe a. 1869/70 si 1871 câtu mai curendu a strapune acele oferte în cóciá spre prevederea alumnistiloru.

Timisóra în 4 Decemvre 1870.

Mel. Dregheciu m. p. Pav. Rotariu m. p. pres. comit. alumn. not. com. alumn.

Pentru amaritii francesi.

Chesintiu, 22 novemvre v. 1870.

Pré stimate die Redactoru!

Aci am onóre a Ti tramite spre mai de parte dispanere, sum'a de 7 fl. v. a. colectata

prin subscrisulu pre sém'a nefericitiloru — „francesi“

De la colectantele E. Andreescu, docinte rom. 1 fl. v. a. de la soc'la sa Emilia Andreescu 50 cr; Constantinu Muneranu, docinte la scól'a de fete, 1 fl. v. a.; Dimitrie Mili, tutoru bis. 50 cr; Moise Vitomiru, economu 50 cr. George Hodosanu, economu 30 cr. Nicolae Flori, econ. 20 cr. Todoru Mili, econ. 50 cr; Mihaiu Flori, econ. 20 cr; George Cristi, econ. 10 cr; Vasilie Giuri, econ. 10 cr; George Berzovanu, econ. 20 cr; George Stoi, econ. 10 cr; Teodoru Berzovanu 20 cr; Nicolae Petru, econ. 10 cr; Ionu Suciú, econ. 10 cr; Ilie Milosavu, econ. 10 cr; Giurgiu Berzovanu, econ. 20 cr; scolarii mici 10 cr; Samuilu Rosenberg, comerciante 30 cr; Simon Atlas, comerciante, 40 cr; Nicolau Stertz, comerc. 20 cr; Vasilie Luchi, economu 10 cr; cu totu — sum'a 7 fl. v. a.

Andreescu, docinte rom.

NB! Va se dica, sunt, pan' acuma adunati la acésta redactiune: 69 fl. si 70 de franci. (A se vedé nrú 96, 99 si 101.)

Publicatiune.

Reuniunea romana de lectura din Lugosiu 'si va tiené adunarea sa generala pentru anulu curinte 1870 în 25 Decemvre a. c. stilulu nou, la 4. óre d. a. în localitatile reuniunei.

Aducendu-se acésta la cunosciint'a on. Publicu, membrii interni si esterni sunt invitati a partecipa în numeru câtu se póte mai completu la acésta siedintia, ale carei obiepte principale sunt: alegerea functiuniloru pe anulu viitoriu si incheierea ratiociniului pe anulu decursu.

Din siedintia comitetului reuniunii, tienuta în Lugosiu în 18 Noemvre 1870.

Leontinu Simonescu, m. p. notariu.

EDICTU.

Achimu Conda din Ghirocu carele în batal'ia de la Königsgrätz în an 1866 a disparutu, prin acésta se provóca, conformu §§-loru 36, 40, 522, 523, si 524 din procedur'a civila ca pana într'unu anu de dile de la antai'a publicare a acestui edictu în fôia „Albina“ se se infaciosiédie naintea acestui scaunu protopresviteralu; cáci la. din contra se va pertraptá caus'a divortiala a sociei sale Maria Conda, conformu sunteloru canóne si legiloru patrie; resolvendu se totodata pentru acelu casu de curatoru alu absintelui Petru Anca, parochulu Ghirodei si membru alu acastui scaunu, ér de defensoru matrimonialu defensorulu ofi. iosu, Stefanu Adamu.

Din Siedintia scaunului protopresviteralu, tienuta în Timisóra în 5 Noemvre 1870.

Meletiu Dregheciu m. p.

Protopresvit. Timisorei.

Concursu

Spre implinirea vacantei parochii din Bunea, comitatulu Carasiului, protopresviteratulu Hasiasiului, se deschide concursu pana la 20 decembre 1870. Emolumintele sunt: una sesiune pamentu, platiu preotiescu de unu jugeru, de la 100 de case, birulu si stol'a indatinata.

Doritorii de a dobandi acésta parochia sunt avisati recursele lorú prevedute cu estrasu de botesiu, adevérintie consistoriale despre purtarea morala si politica, cu intelegera comitetulu parochialu din Bunea se le trimita acestui oficiu protopopescu din Bellintiu, post'a ultima Chisetu.

Bellintiu, 20 noem. 1870.

2-3 Constantinu Gruiciu m. p. Protopresb. Hasiasiului

Concursu

Ne potendu se tiené alegerea de invetiatoriu la scól'a gr. or. din comun'a Cuvinu, dieces'a Aradului, protopr. Vilagosiului, din caus'a — cã dintre patru recurenti, numai unulu a corespunsu conditiuniloru publicate în concursu, — subscrisulu comitetu parochialu escrie de nou concursu pentru acea statiune, pe langa urmatóriele emoluminte: 126 fl. v. a.; cuartiru liberu, gradina pentru legumi, 1/2 sesiune pamentu aratoriu si 12 orgii de lemne. — Recurentii au a produce:

a) estrasu de botesu.

b) Testimoniu despre absolvirea celu putienu a 4 clase normale, ér celu ce va produce testimoniu si despre absolvirea unei séu dóue clase gimnasiale, va avé preferintia;

c) Testimoniu de preparandia si cualificatiune; —

d) Atestatu despre portarea morala si politica. Cei-ce sunt în posturi invetiatoresci, alu se produca atestatu de buna portare si din partea protopresviterului ca inspectoru scolariu.

Recursurile sunt a se tramite raslui domnu administ. protopr. Nicolae Beldea în Vilagosiu pana în 12 Decemvre a. c. vechiu. —

NB. — De la diligintia alesulu invetiatoriu va depinde si imbunetateca salariului seu anulu; — dorint'a comitetulu parochialu e ca recurentii pana la alegere, séu si tocmái în diu'a alegerei care va fi în 13*) Decem. se 'si arete desteritateca lorú — în Cantarile bisericesci.

Cuvinu, 19 novemvre 1870.

Comitetulu parochialu gr. or.

Cu scirea mea:

Nicolae Beldea administ. protopres.

2-3

*) În cele dóu publicatiuni precedinti acestu terminu din sminta de tipariu a fostu pusu pe 23 dec.

Concursu

Pentru ocuparea parochiei vacante din Mercina, Cottu Carasiului, protopresb. Oravitiei. — Emolumentele sunt:

Una sesiune de pamentu si tacese stolarie dinpreuna cu birulu preotiescu.

Doritorii de a ocupá parochia acésta, vor avé a-si trimite recursurile lorú Domnului Protopresbiteru pana în 15 Decembre a. c. prevedute cu documentele necesarie.

Mercina, 18 Novemvre v. 1870.

Comitetulu bisericescu.

Cu scirea si invoieca mea:

Jacubu Popoviciu m. p.

2-3 Protopresbiterulu Oravitiei.

Concursu

Pentru ocuparea postulu de invetiatoriu la unou deschis'a clasa de investimentu în comun'a Voivodintiu, protopresbiteratulu Versietului, comitatulu Timisórei. Emolumintele sunt: 300 fl. v. a.; 4 orgii de lemne si cuartiru liberu. Deci doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu au a-si tramite recursele prevedute cu tóte documentele necesarie pana în 20 Decembre 1870 oficiulu protopopescu alu Versietului în Mercina, post'a ultima Varadia.

Mercina în 17/11 1870.

3-3 Comitetulu parochialu.

în contielegere cu rss. dnu protopopu distr.

Concursu

Devenindu vacanta statiunea invetiatoresca impreunata în comun'a Sudreasu et Jupani, protopresbiteratulu gr. or. alu Fagetului, se deschide concursu pana în 6 decembre 1870. cal. vechiu, pre langa urmatóriele emoluminte: Salariulu în bani 120 fl. a. v.; 15 meti de grâu; 15 meti de cucuruзу; 100 pundi de lardu; 100 pundi de sare, 15 pundi de lumenari; 10 orgii de lemne; 2 jugere de pamentu aratoriu, 6 fl. v. a. pausialu de scrisu si cuartiru liberu.

Cei ce dorescu a concure pentru acestu postu, au a tramite pana la terminulu prefiptu petitiunile lorú, bine instruate si adresate Comitetulu parochialu, catra pré onorat. D. At. Joanoviciu protopresbiteru în Fagetu.

Sudreasu et Jupani 10 Noemvre 1870.

În contielegere cu dlu Protopopu susunumitu

3-3 Comitetulu parochialu.

Cursurile la burs'a de Viena.

(Dupa insociintarea telegrafica din 9 dec.)

Imprum. de statu convertatu cu 5% 55.75 Imprum. nationalu 65.40 Actiunile de creditu 249.50; — sortiurile din 1860: 104-sortiurile din 1864: 113.50; Obligatiunile desarsinarilor de pamentu, cele ung. 78.50.; banatice 75.50; transilv. 74.25 bucov. 73. argintulu 122 —; galbenii 5.86 napoleonii 9.92